

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/3/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4121207838
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Marčeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4121207838.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a členiek senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, v spore žalobkyne: Y. C. Z., nar. XX. XX. XXXX, bytom L. 6, W., zast. Advokátska kancelária JUDr. Cimrák s. r. o., Štefánikova 7, Nitra, proti žalovanému: R. Y., zastúpený Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom Budková 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Nitra zo dňa 9. novembra 2021 č. k. 8C/21/2021-93 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie podanie žalobkyne doručené súdu 08. 07. 2021 odmietol. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 129 ods. 3 CSP a uviedol, že žalobkyňa podaním doručeným súdu 08. 07. 2021 požadovala, aby súd zrušil podielové spoluvlastníctvo jej a žalovaného k pozemku, ktorý sa nachádza v katastrálnom území Z., zapísaný na liste vlastníctva č. XXXX ako pozemok, parcela registra „E“ parcelné číslo 1057 orná pôda o výmere 4632 m², prikázal podiel žalovaného vo veľkosti 1/2 do jej výlučného vlastníctva s tým, že ona sa zaväzuje zaplatiť Slovenskému pozemkovému fondu náhradu 13 733,88 eura, v ktorom žalovaného označila menom a priezviskom ako nezisteného vlastníka, ktorý je zastúpený Slovenským pozemkovým fondom. Dňa 04. 11. 2021 pripojila oznámenie z registra obyvateľov SR, z ktorého vyplýva, že žalovaný označený iba menom a priezviskom sa v registri nenachádza. Z dedičského rozhodnutia Čd. 5501/1934 vyplýva, že osoba označená ako žalovaný už mohol byť v čase začatia konania mŕtvy, ale tým, že nebol označený adresou trvalého pobytu alebo pobytu, dátumom narodenia alebo iným identifikačným údajom podľa § 133 ods. 1 CSP, nie je možné to s určitosťou tvrdiť. Súd preto konanie podľa § 62 CSP a § 161 ods. 2 CSP nezastavil, ale vyzval žalobkyňu na doplnenie žaloby podľa § 129 ods. 1 CSP a poučil ju, že v prípade, ak žalobu nedoplní a súd nebude môcť v konaní pokračovať jej podanie odmietne podľa § 129 ods. 3 CSP. Žalobkyni bola výzva na doplnenie doručená 22. 10. 2021. Žalobkyňa podanie síce doplnila, avšak nie v zmysle vyššie uvedeného uznesenia. Pretože žalovaný nebol v podaní, ktoré by podľa jeho obsahu mohlo byť žalobou vo veci samej, označený všetkými obligatónnymi zákonnými náležitosťami podľa § 133 ods. 1 CSP, ktorý nedostatok v označení sa nedá nahradiť ani označením Slovenského pozemkového fondu za jeho zástupcu, vyzval súd žalobkyňu na jeho doplnenie. Žalobkyňa svoje podanie doplnila, ale uznesenie NS SR 8Cdo/61/2020, ktoré bolo priložené k vyjadreniu, nie je v tomto prípade aplikateľné, keďže podľa podania, ktoré malo byť žalobou, nie je identifikácia osoby žalovaného možná vôbec a nie je ani zachovaná podmienka jej nezameniteľnosti s inou osobou. Pretože podanie žalobkyne nie je úplné, žalovaný nie je jednoznačne identifikovaný, a teda nie je možné zabrániť jeho zameniteľnosti s inými osobami, ale ani preskúmať, či sú splnené podmienky konania, a pretože tak nie je možné v konaní pokračovať, súd podanie podľa § 129 ods. 3 CSP odmietol.

2. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote žalobkyňa odvolanie, odôvodniac ho tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie odmietol podanie žalobkyne, ktorým sa v konaní domáhala zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva, nakoľko toto podanie nie je úplné a žalovaný nie je jednoznačne identifikovaný, nie je možné zabrániť jeho zameniteľnosti s inými osobami, ale ani preskúmať, či sú splnené podmienky konania. S uvedeným záverom súdu žalobkyňa nesúhlasí a má za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie sa v napadnutom uznesení bližšie nezaoberal problematikou procesnej subjektivity neznámeho vlastníka, resp. nezisteného vlastníka. Subjekt neznámych, resp. nezistených vlastníkov bol zavedený do právneho poriadku Slovenskej republiky osobitnými zákonmi upravujúcimi vlastnícke vzťahy k pôde a usporiadanie pozemkového vlastníctva, a to zákonom č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej aj zákon č. 229/1991 Zb.), zákonom č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej aj zákon č. 330/1991 Zb.) a zákonom č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej aj zákon č. 180/1995 Z. z.), ktoré majú vo vzťahu k zákonu č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) povahu lex specialis. Potreba zavedenia osobitného subjektu neznámych, resp. nezistených vlastníkov vyplynula z potreby v procese usporiadania pozemkového vlastníctva zaviesť čo najefektívnejšie postupy a pravidlá pri usporiadaní pozemkového vlastníctva s ohľadom na poskytnutie rovnakej ochrany vlastníckeho práva k všetkým vlastníkom, teda aj neznámym, aby títo neboli ukrátení na svojich právach, a na druhej strane, svojou neprítomnosťou neblokovali usporiadanie majetkových práv iných účastníkov, v danom prípade žalobkyne. Pojem „nezistený vlastník“ definujú zákon č. 180/1995 Z. z. a zákon č. 330/1991 Zb., ktoré vymedzujú aj oprávnenia Slovenského pozemkového fondu vo vzťahu k pozemkom nezistených vlastníkov. Poukázala na § 8 ods. 1, § 13 a 16 ods. 1 písm. b), ods. 2, § 34 ods. 14 zákona č. 180/1995 Z. z. Za nezisteného vlastníka podľa jeho zákonnej definície v § 8 ods. 1 písm. c) a d) zákona č. 180/1995 Z. z. v prípade podanej žaloby podľa evidencie katastra nehnuteľností je potrebné považovať aj subjekt identifikovaný aspoň menom a priezviskom, ktorého miesto trvalého pobytu (sídlo) nie je známe, prípadne subjekt, ktorý je neznámy. Žiadne zákonné ustanovenie neobmedzuje definíciu nezisteného vlastníka iba na osobu, ktorá žije. Nakladanie s pozemkami nezistených vlastníkov a zastupovanie nezistených vlastníkov pred súdmi a inými orgánmi zveril zákon Slovenskému pozemkovému fondu vo vyššie citovanom ust. § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. a v § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. Z uvedeného je zrejmé, že v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam Slovenský pozemkový fond nenakladá s pozemkami nezistených vlastníkov, iba zastupuje nezistených vlastníkov v súdnom spore, Slovenský pozemkový fond teda nie je stranou v spore, iba zákonným zástupcom strany sporu. Nezistení vlastníci sú účastníkom právnych vzťahov aj účastníkom súdnych konaní, pretože im osobitné zákony priznávajú presne určené práva a povinnosti a nezistených vlastníkov nemožno stotožňovať s fyzickými osobami v zmysle Občianskeho práva, a teda nemožno na nich aplikovať ustanovenia vzťahujúce sa na fyzické osoby podľa Občianskeho práva o vzniku a zániku spôsobilosti na práva a povinnosti a z toho vyplývajúcej procesnej spôsobilosti. Slovenský pozemkový fond v tomto súdnom konaní zastupuje osobitný subjekt - nezisteného vlastníka, ktorému zákon priznáva procesnú subjektivitu. Procesnú subjektivitu podľa § 61 CSP má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Procesnú subjektivitu nezisteným, resp. neznámym vlastníkom priznávajú zákony č. 180/1995 Z. z. a zákon č. 330/1991 Zb. Z ustanovenia § 61 CSP je zrejmé, že zákon môže priznať procesnú subjektivitu aj takým subjektom, ktoré podľa hmotného práva nie sú spôsobilé mať práva a povinnosti. V týchto prípadoch je spôsobilosť byť účastníkom konania daná subjektu bez hmotnoprávnej subjektivity pre to, aby bolo možné uskutočniť proces a zabezpečiť tým spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov. Medzi takéto subjekty patrí aj neznámy, resp. nezistený vlastník, ktorému ako špecifickému subjektu procesnú spôsobilosť, ale aj hmotnoprávnu spôsobilosť, napríklad pri uzatváraní kúpnych zmlúv, nájomných zmlúv a podobne priznáva zákon. Na Slovenský pozemkový fond ako zákonného zástupcu nezistených, resp. neznámych vlastníkov nie je možné vzťahovať ustanovenie občianskoprávných predpisov o zastúpení, ale iba špeciálne ustanovenie osobitných právnych predpisov, ktoré zadefinovali tomuto zákonnému zástupcovi oprávnenia na úrovni tak hmotného, ako aj procesného práva. Toto zastúpenie totižto nie je viazané na právnu skutočnosť existencie či smrti fyzickej osoby ako vlastníka, ale na skutočnosť absencie

identifikačných údajov inak spojených s osobou zisteného vlastníka. Ak by totiž uvedené osobitné právne predpisy oprávňovali pozemkový fond zastupovať tzv. nezistených vlastníkov, ktorými s poukazom na vyššie špecifikované ust. § 8 písm. d) ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. sú aj osoby neznáme, ale zároveň by striktné procesné predpisy upravujúce konanie pred súdmi trvali na tom, že každý subjekt konania musí byť presne identifikovaný (u fyzickej osoby spôsobom vyplývajúcim z § 133 ods. 1 CSP, požiadavka presnej identifikácie by zároveň vylúčila možnosť týchto neznámych vlastníkov v konaní vystupovať a pozemkový fond takéto subjekty zastupovať. Navyše, ak dôjde k presnej identifikácii vlastníka určitej nehnuteľnosti, je pojmovo vylúčené, aby tento zároveň spĺňal definičné znaky vlastníka neznámeho podľa už vyššie citovaného ust. § 8 ods. 1 písm. d) zákona č. 180/1995 Z. z. Zároveň by pozemkový fond ako subjekt založený okrem iného aj za účelom ochrany vlastníckeho práva tzv. nezistených vlastníkov, absolútne musel rezignovať na realizáciu tejto funkcie (čím by de facto mohlo v mnohých prípadoch dôjsť k obmedzeniu alebo dokonca k pozbaveniu vlastníckeho práva tzv. nezistených vlastníkov napriek neexistencii dôvodov predpokladaných zákonom, a teda v rozpore s čl. 20 Ústavy SR), nehovoriac už o skutočnosti, že potreba presného identifikovania nezistených vlastníkov (teda subjektov, ktorých nedokázali identifikovať ani orgány verejnej moci) subjektmi súkromného práva za účelom možnosti viesť súdne konanie voči takýmto nezisteným vlastníkom, by týmto subjektom, ktorí neporušili žiadnu právnu povinnosť, nadmerne obmedzila (až nie úplne znemožnila) výkon Ústavou SR garantovaného práva na súdnu ochranu a zároveň by viedla k úplnému zabrzdeniu procesov vedúcich k usporiadaniu vlastníckeho práva v celoštátnom meradle. Poukázala na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/327/2018 zo dňa 27. 08. 2019, v ktorom súd konštatoval, že tzv. nezistený vlastník podľa § 13 zákona č. 180/1995 Z. z. ako subjekt sui generis je nositeľom procesnej subjektivity, a to až do okamihu, kedy postavenie tzv. nezisteného vlastníka stratí v dôsledku jeho presnej identifikácie spôsobom predpokladaným v § 20 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. Žalobkyňa zdôraznila, že ustanovenia osobitných zákonov o nezistených vlastníkoch neukladajú povinnosť Slovenskému pozemkovému fond zisťovať identifikačné údaje o nezistených vlastníkoch ani šetriť, či sú títo vlastníci živí alebo mŕtvi. Uvedené je potrebné analogicky uplatniť aj v prípade označenia nezisteného vlastníka na strane žalovaného, nakoľko nie je v možnostiach žalobkyne túto osobu bližšie špecifikovať. Napriek tomu sa žalobkyňa pokúsila zidentifikovať osobu žalovaného. Dopyt na Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, oddelenie správy registrov SVS však nevedol k bližšej identifikácii. V rámci zápisov registra obnovenej evidencie pozemkov do katastra nehnuteľností sa značná časť všetkých katastrálnych záznamov v listoch vlastníctva týka neznámych vlastníkov. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie prezentovaného v napadnutom uznesení by nebolo možné zrušiť a vyporiadať spoluvlastníctvo prostredníctvom súdneho konania prostredníctvom určovacích žalôb, kedy na strane žalovaných vystupujú nezistení vlastníci, o ktorých identite žalobcovia ani ich zákonný zástupca Slovenský pozemkový fond nemá žiadne informácie. Takéto odôvodnenia odmietnutia podania len v dôsledku nesplnenia náležitosti označenia žalovaného - nezisteného vlastníka podľa ust. § 133 ods. 1 CSP je v rozpore so zmyslom účelu právnej úpravy, je formalistické a v podstate kladie na stranu sporu - žalobkyňu nerealizovateľnú požiadavku majúcu za následok odňatie prístupu k súdu. Žalovaný označený v žalobe je neznámym vlastníkom spadajúcim pod definíciu vymedzenú osobitnými zákonmi. Slovenský pozemkový fond je oprávnený v konaní pred súdom zastupovať neznámych vlastníkov a to aj v prípade spornosti vlastníckeho práva. Osobitné právne predpisy priznávajú neznámemu vlastníkovi spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania. Na súdoch Slovenskej republiky prebiehajú aj prebiehali konania v rozsahu stoviek prípadov, v ktorých stranami sporu boli nezistení vlastníci označení iba menom, priezviskom, prípadne ďalším identifikačným znakom neumožňujúcimi presnú identifikáciu strany sporu. Slovenský pozemkový fond však nezastupuje v konaní žalovaného ako fyzickú osobu, ale osobitný subjekt „nezisteného vlastníka“, ktorému zákon priznáva procesnú subjektivitu. Správnosť prezentovaného názoru vyplýva napríklad aj z uznesenia KS V Banskej Bystrici 17Co/327/2018 z 27.08.2018, z uznesenia KS v Banskej Bystrici z 27. 07. 2017 sp. zn. 15Co/237/2016. Súd prvej inštancie podľa názoru žalobkyne v danom prípade rezignoval na svoju povinnosť poskytovať spravodlivú a účinnú ochranu ohrozených a porušených práv a právom chránených záujmov žalobkyne. Za účelom zabezpečenia ochrany a možnosti nakladania s nehnuteľnosťami vo vlastníctve osôb, ktoré nemožno úplne identifikovať, prijal zákonodarca právne normy, ktoré pracujú s pojmom neznámeho vlastníka ako určitého právneho inštitútu, ktorý má slúžiť na zabezpečenie ochrany ich vlastníckeho práva, ako aj potreby, aby presné neidentifikovanie vlastníkov nebránilo usporiadaniu právnych vzťahov tých vlastníkov, ktorí identifikovaní sú. Zákonodarca preto zákonom splnomocnil Slovenský pozemkový fond na zastupovanie týchto neznámych vlastníkov, aby títo na jednej strane neboli ukrátení na svojich právach a na druhej strane svojou neprítomnosťou neblokovali usporiadanie majetkových práv iných účastníkov, v danom prípade žalobkyne. Súd však aj napriek uvedenému podanie žalobkyne

odmietol. Takýmto nesprávnym procesným postupom došlo podľa názoru žalobkyne zo strany súdu k neprimeranému zásahu do výkonu jej ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a v konečnom dôsledku jej bola odňatá možnosť usporiadania vlastníckeho práva na príslušnom súde. Procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Z uvedeného je zrejmé, že zákon môže priznať spôsobilosť byť účastníkom konania aj subjektom, ktoré podľa hmotného práva nie sú spôsobilé mať práva a povinnosti. Medzi takéto subjekty patrí aj neznámy, resp. nezistený vlastník, ktoré mu ako špecifickému subjektu procesnú spôsobilosť, ale aj hmotnoprávnu spôsobilosť priznáva zákon, konkrétne uvedené špeciálne právne predpisy, ktoré majú prednosť pred všeobecnými právnymi predpismi. Žalovaný je neznámym vlastníkom, nakoľko spadá pod definíciu neznámeho vlastníka vymedzenú osobitnými zákonmi vykladanú v súlade s účelom týchto zákonov a verejným záujmom. Slovenský pozemkový fond je oprávnený v konaní pred súdom zastupovať neznámych vlastníkov, a to aj v prípade spornosti vlastníckeho práva. Osobitné právne predpisy priznávajú neznámemu vlastníkovi spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania. Nakoľko žalovaný spĺňa zákonné predpoklady nezisteného vlastníka, má procesnú subjektivitu a je v konaní zastúpení zo zákona Slovenským pozemkovým fondom, súd mal preto vo veci ďalej konať, vec riadne prejednať a rozhodnúť. Striktné vyžadovanie procesných predpisov, konkrétne týkajúcich sa identifikovania fyzickej osoby nezisteného vlastníka v zmysle ust. § 133 CSP by úplne vylúčilo možnosť týchto neznámych vlastníkov v konaní vystupovať a pozemkovému fondu ich zastupovať, čím by bola odňatá možnosť usporiadania vlastníckych práv všetkých dotknutých vlastníkov. Aj napriek tomu, že žalobkyňa nemohla mať vedomosť o identifikačných údajoch žalovaného, bola v rámci ich zisťovania v priebehu konania aktívna. Práve preto je daný účel zákona ohľadom úprav práv nezistených vlastníkov zastúpených Slovenským pozemkovým fondom. V prípade, ak by boli známe identifikačné údaje, tak by sa už nejednalo o nezisteného vlastníka, čo by v konečnom dôsledku odporovalo logike veci. Za účelom identifikácie žalovaného žalobkyňa dňa 20. 10. 2021 požiadala Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky - oddelenie správy registrov o poskytnutie informácií, či je v evidencii registra obyvateľov záznam na osobu R. Y., naposledy žijúci W.-Z.. Z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky - odbor registrov, matrík a hlásenia pobytu, oddelenie správy registrov zo dňa 22. 10. 2021 vyplýva, že takáto osoba sa v registri nenachádza. Na základe dostupných informácií a pripojeného č. d. 5501/1934 je nutné konštatovať, že nie je možné zistiť iné identifikačné údaje o žalovanom. Z uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa v predmetnom konaní vyvinula všetko úsilie, aby žalovaného ako stranu sporu bližšie identifikovala. Žalobkyňa poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/61/2020, v ktorom aj najvyšší súd konštatoval, že trvanie súdu na zistení týchto údajov, v stave, kedy žalobca nemá možnosť zistiť, by bolo odopretím spravodlivosti. Z uvedených dôvodov navrhla, aby odvolací súd zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku - ďalej len CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenou stranou - žalobkyňou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 357 písm. b) CSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom podaného odvolania (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby jeho zopakovania alebo doplnenia (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a po preskúmaní zákonnosti a vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

4. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva v žalobe označených nehnuteľností. Ako žalovaného označila R. Y., bez iného identifikačného údaje, zast. Slovenským pozemkovým fondom ako správcom podľa § 16 ods. 1 písm. b) zák. č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom. O jej žalobe rozhodol súd prvej inštancie napadnutým uznesením, ktorým jej podanie odmietol. V dôsledku odvolania žalobkyne je toto uznesenie predmetom prieskumu odvolacieho súdu.

5. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

6. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

7. Podľa § 7 Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé.

8. Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho zákonníka smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ak smrť nemožno preukázať predpísaným spôsobom, súd fyzickú osobu vyhlási za mŕtvu, ak zistí jeho smrť inak. Za mŕtveho súd vyhlási aj nezvestnú fyzickú osobu, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že už nežije.

9. Podľa § 34 ods. 3 vety druhej zákona SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „pozemkový zákon“) pozemkový fond spravuje poľnohospodárske nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu ustanovené osobitným predpisom a podiely spoločnej nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu ustanovené osobitným predpisom. Pozemkový fond nakladá s pozemkami, ktorých vlastník nie je známy okrem pozemkov, ktoré sú lesnými pozemkami, ako aj s podielmi spoločnej nehnuteľnosti, ktorých vlastník nie je známy. Podrobnosti o podmienkach prenajímania, predaja, zámeny a nadobúdania nehnuteľností pozemkovým fondom a objektívne kritériá pre určovanie výšky nájomného pri prenajímaní nehnuteľností fondom upraví nariadenie vlády Slovenskej republiky.

10. Podľa § 34 ods. 14 citovaného zákona pozemkový fond za štát a neznámych vlastníkov koná pred súdom vo veciach nehnuteľností uvedených v osobitnom predpise, podielov spoločnej nehnuteľnosti uvedených v osobitnom predpise a pozemkov, ktorých vlastník nie je známy, a to aj vtedy, ak vlastnícke právo štátu a neznámych vlastníkov je sporné; obdobne postupuje správca vo veciach lesných pozemkov vo vlastníctve štátu a lesných pozemkov, ktorých vlastník nie je známy.

11. Podľa § 16 ods. 1 písm. b) zák. č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom fond nakladá podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov s pozemkami s nezisteným vlastníkom.

12. Podľa § 16 ods. 2 citovaného zákona ak je potrebné, fond v konaní pred súdom alebo pred orgánmi verejnej správy zastupuje vlastníkov pozemkov uvedených v odseku 1 písm. b) a c); obdobne postupuje správca.

13. Podľa § 132 ods. 1 CSP v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh.

14. Podľa § 133 CSP fyzická osoba sa v žalobe označuje menom, priezviskom, adresou trvalého pobytu alebo pobytu, dátumom narodenia alebo iným identifikačným údajom.

15. Zákon pri v žalobe označených fyzických osobách vyžaduje, aby boli okrem mena a priezviska označené aj adresou (trvalého) pobytu, dátumom narodenia alebo iným identifikačným údajom. Tieto identifikátory slúžia na to, aby súd mohol s týmito osobami konať (komunikovať) a tiež, aby dokázal zistiť, či také subjekty existujú (podmienka konania).

16. Súd prvej inštancie, po zistení, že žalovaný nie je označený spôsobom, ako to vyžaduje zákon, vyzval žalobkyňu na odstránenie vady nedostatočného označenia žalovaného uznesením zo dňa 17. septembra 2021 č. k. 8C/21/2021-55, pričom uviedol, ako má žalobkyňa žalobu doplniť, teda označiť žalovaného adresou trvalého pobytu alebo pobytu, dátumu narodenia alebo iným identifikačným údajom žalovaného. Napriek predĺženiu lehoty na odstránenie väd podania sa žalobkyni vady podania nepodarilo odstrániť, preto súd prvej inštancie napadnutým uznesením podanie žalobkyne doručené súdu 08. 07. 2021 odmietol. S takýmto záverom sa odvolací súd stotožňuje, pričom vychádzal z rozhodovacej činnosti NS SR v tejto otázke, ako aj rozhodnutia Krajského súdu v Nitre v obdobnej veci (sp. zn. 5Co/92/2021).

17.1. V rozhodnutí sp. zn. 6Cdo 11/2016 NS SR uviedol, že v záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a i obnovenia dostatočne hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa v tuzemských podmienkach vytratil prakticky v súvislosti s

opustením intabulačného princípu a stratou niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy, bol o. i. ustanovený zákonný mechanizmus nakladania Slovenského pozemkového fondu 1. s pozemkami, ktorých vlastník je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe (podľa čl. I § 8 ods. 1 písm. c/ zákona 180) a 2. pozemkami, ktorých vlastník nie je známy (podľa písmena d/ rovnakého ustanovenia). Pre obe takéto kategórie pozemkov zákon zaviedol i legislatívnu skratku „pozemky s nezisteným vlastníkom“ (tu por. i čl. I § 13 a § 16 ods. 1 písm. b/ zákona 180); pričom pri takýchto vlastníkoch (resp. pozemkoch), ako aj pri pozemkoch, ktorých vlastníctvo nie je evidované podľa predpisov o katastri nehnuteľností v súbore geodetických informácií a v súbore popisných informácií alebo ak sa nepreukáže inak (čl. I § 16 ods. 1 písm. c/ zákona 180) zákon priznáva na to určenej právnickej osobe (ktorou je práve Slovenský pozemkový fond) oprávnenie na zastupovanie vlastníkov v konaniach pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy (čl. I § 16 ods. 2 zákona 180).

17.2. Priblížená právna konštrukcia podľa názoru dovolacieho súdu spôsobuje udržateľnosť označenia Slovenského pozemkového fondu za zástupcu presne označeného (a i v žalobe, či v inom podaní určenom súdu prinajmenšom menom a priezviskom identifikovaného) evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do rámca definície z ustanovenia čl. I § 8 ods. 1 písm. c/ zákona 180, teda len u tých, o ktorých je nepochybné, že existujú (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žijú a u právnických osôb, že vznikli a dosiaľ nezanikli) a znakom ich neznámosti je neznámosť ich adresy alebo sídla (prinášajúca problém komunikácie s takýmito vlastníkami a aj ich bezproblémového zapojenia do súdnych či iných konaní, týkajúcich sa ich nehnuteľného majetku). Takéto označenie ale naopak nemôže prichádzať do úvahy u tých vlastníkov, ktorí nie sú známi vôbec, spravidla preto, že pôvodný vlastník už neexistuje a nie je zrejmé, kto je jeho právnym nástupcom. Každý pokus tvrdiť opak by bol pripustením možnosti vykonania súdneho konania a vydania v ňom i vecného rozhodnutia o predmete sporu aj za cenu neexistencie jednej z podmienok konania, či presnejšie pri zaťažení konania neodstrániteľnou prekážkou, brániacou jeho ďalšiemu pokračovaniu a takto tiež popretím jedného zo základov, na ktorých stojí civilný proces. Je totiž všeobecne známou skutočnosťou bez potreby dokazovania alebo tiež tzv. notoriou (tu por. i § 121 O. s. p.), že mŕtva fyzická osoba, ani už zaniknutá osoba právnická nemajú spôsobilosť mať práva a povinnosti, s nedostatkom takejto spôsobilosti ide takpovediac ruku v ruke i nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania a ak takáto skutočnosť je tu už v čase začatia konania (na rozdiel od úmrtia fyzickej osoby či zániku osoby právnickej až v jeho priebehu, za určitých okolností reparačných postupmi podľa § 107 O. s. p.), vadu spočívajúcu v snahe o zapojenie takéhoto „subjektu“ do súdneho konania nejde napraviť žiadnym spôsobom, ale pri postavení súdu pred takúto procesnú situáciu musí dôjsť (bez ďalšieho) v časti dotknutej takouto vadou k zastaveniu konania (podľa § 19 a § 104 ods. 1 vety prvej O. s. p.). Riešením, ako tento problém preklenúť, sa javí len druhové pomenovanie označenia účastníka majúceho byť zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom v takomto prípade, napr. spôsobom „Neznámy (resp. nezistený) vlastník nehnuteľností ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom ...“ alebo „Neznámy (nezistený) právny nástupca ostatného pozemkovoknižného vlastníka menom ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom, ...“.

18. Rovnako tak sa touto otázkou zaoberal aj NS SR v uznesení sp. zn. 8Cdo/31/2018 z 15. apríla 2019, v ktorom opakovane zopakoval dôvody uvedené v rozhodnutí 6Cdo 11/2016 NS SR (bod 17.1. a 17. 2 tohto rozhodnutia) a odkázal na ne.

19. Vychádzajúc z uvedených rozhodnutí NS SR v obdobných veciach, odvolací súd dospel k záveru, že označenie Slovenského pozemkového fondu ako zástupcu v žalobe označeného vlastníka (fyzickej osoby označenej aspoň menom a priezviskom) by prichádzalo do úvahy, ak by bolo nepochybné, že evidovaný vlastník - fyzická osoba ešte žije a to, že táto osoba je neznáma by sa prejavila v neznámosti jej adresy. Takéto označenie však nemôže prichádzať do úvahy u tých vlastníkov, ktorí nie sú známi vôbec, spravidla preto, že pôvodný vlastník už neexistuje a nie je zrejmé, kto je jeho právnym nástupcom. Aj keď je jedna strana sporu zastúpená SPF, neznamená to, že sa súd nemá zaoberať podmienkami konania a ohľadom ich splnenia vyvolať právne dôsledky. Nedostatok spôsobilosti mať práva a povinnosti a nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania nemožno zhojiť ich zastúpením. Odvolací súd sa nestotožňuje s názorom žalobkyne v odvolaní, že SPF v týchto konaniach zastupuje osobitný subjekt - nezisteného vlastníka, čím je tomuto subjektu - nezistenému vlastníkovi automaticky priznaná procesná subjektivita, bez ohľadu na to, či žije alebo nie, teda, či ju v zmysle CSP má alebo nemá, teda, že na SPF nie je možné vzťahovať ustanovenie občianskoprávných predpisov o zastúpení. Nestotožňuje sa ani s odvolacou námietkou žalobkyne, že zákon môže priznať spôsobilosť byť účastníkom konania aj subjektom, ktoré podľa hmotného práva nie sú spôsobilé mať práva a

povinnosti a medzi takéto subjekty patrí aj neznámy, resp. nezistený vlastník, ktoré mu ako špecifickému subjektu procesnú spôsobilosť, ale aj hmotnoprávnu spôsobilosť priznáva zákon, konkrétne uvedené špeciálne právne predpisy, ktoré majú prednosť pred všeobecnými právnymi predpismi. Z rozhodnutí NS SR vyplýva, že rozlišuje medzi tým, či ide o evidovaného vlastníka, u ktorého je zrejme, že v čase podania žaloby žil a medzi tým, čo v čase podania žaloby nežil, teda podľa názoru odvolacieho súdu z jeho rozhodnutí nevyplýva, že špeciálne právne predpisy (upravujúce tieto otázky) priznávajú spôsobilosť byť účastníkom konania aj subjektom, ktoré podľa hmotného práva nie sú spôsobilé mať práva a povinnosti, teda napr. aj neznámemu vlastníkovi, u ktorého je možné predpokladať, že v čase podania žaloby už nežil. Odvolací súd sa nestotožňuje ani s tým, že takéto odmietnutie podania je v rozpore so zmyslom účelu právnej úpravy, je formalistické a v podstate kladie na stranu sporu - žalobkyňu nerealizovateľnú požiadavku majúcu za následok odňatie prístupu k súdu, pretože NS SR v uvádzaných rozhodnutiach, aj uviedol, aké označenie v takýchto prípadoch prichádza do úvahy a z postupu žalobkyne nie je zrejme, či využila všetky možné zdroje na zistenie údajov o žalovanom. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

20. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že náhradu trov odvolacieho konania žalovanému nepriznal, i keď v odvolacom konaní úspešnému žalovanému vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, avšak tomuto žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli. Odvolací súd v zmysle ustanovenia § 262 ods. 1 CSP rozhoduje len o nároku na náhradu trov konania, keď o výške náhrady trov konania po právoplatnosti rozhodnutia následne rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie. Vzhľadom na skutočnosť, že už v čase rozhodovania odvolacieho súdu bolo zrejme, že žalovanému žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli, riadiac sa zásadou, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá v zmysle čl. 17 CSP odvolací súd rozhodol, že žalovanému sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

Toto rozhodnutie bolo v senáte prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).